

MINISTERIET FOR BØRN, LIGESTILLING,
INTEGRATION OG SOCIALE FORHOLD

Folketingets Tilsyn i henhold til grundlovens § 71

Sagsnr. 2014 - 9858

Dato: 27. november 2014

Under henvisning til Folketingets Tilsyn i henhold til grundloven § 71s brev af 3. november 2014 følger hermed ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forholds endelige svar på spørgsmål nr. 5 (§ 71-tilsynet alm. del).

Spørgsmål nr. 5:

"På baggrund af sagen fra plejehjemmet Lollandshus i Aalborg, hvor en kvinde har mistet livet i en fikseringssele, hvor hun har ligget uden opsyn, bedes ministeren

- beskrive adgangen til at anvende bløde bæltter i ældreomsorgen, herunder hvor i Serviceloven anvendelsen er hjemlet og hvem der kan træffe afgørelse om anvendelse af bløde bæltter
- hvilke sikkerhedskrav der er for borgeren, når der anvendes bløde bæltter?
- hvor hyppigt anvendes der fikseringsbæltter i plejeboliger?
- er der regler for registrering af anvendelse af fikseringsbæltter?
- er der krav om tilsyn under anvendelse af fikseringsbæltte?
- er der tale om en administrativ frihedsberøvelse, hvis borgeren ikke ønsker en fastspænding?
- hvor mange dødsfald i bæltte er ministeren bekendt med?"

Svar:

I spørgsmålet refereres både til fikseringssele, bløde bæltter, fikseringsbæltter, og bæltte. Reglerne om magtanvendelse overfor voksne i servicelovens §§ 124-129 giver ikke mulighed for at fikserere.

Efter servicelovens § 128 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at forhindre fald, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Det fremgår af vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper (vejledning 8 til serviceloven), at beskyttelsesmidler i form af bløde stofseler, der bruges for at hindre fald, jf. servicelovens § 128 ovenfor, har et andet formål end fiksering og er derfor ikke omfattet af fikseringsbegrebet, uanset at beskyttelsesmidler i form af bløde stofseler indebærer fastspænding.

Ved besvarelsen af spørgsmålene svares derfor på anvendelse af stofseler efter servicelovens § 128.

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten kan alene iværksættes over for den personkreds, der er nævnt i servicelovens § 124 a. Det vil sige personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129.

Beskyttelsesmidler i form af bløde stofseler efter servicelovens § 128 kan alene bruges for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Det fremgår af vejledning 8 til serviceloven, at det følger af mindsteindgrebsprincippet, at beskyttelsesmidler ikke lovligt kan anvendes, hvis risikoen kan afværges ved brug af andre og mindre indgribende metoder.

Det fremgår endvidere af vejledning 8 til serviceloven, at beskyttelsesmidler i form af bløde stofseler efter § 128 alene kan bruges for at hindre fald. Bestemmelsen i § 128 kan derimod ikke – når der ikke foreligger f.eks. benbrud og manglende forståelse for egen situation – benyttes til at spænde en borger fast i en stol eller kørestol for at forhindre vedkommende i at gå. De kan heller ikke anvendes med det formål at begrænse mobiliteten, når den pågældende er utryg eller aggressiv. Der henvises i øvrigt til Ankestyrelsens principafgørelse C-36-00.

Af vejledning 8 til serviceloven fremgår endvidere, at kommunalbestyrelsen har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af stofseler efter servicelovens § 128. Beslutninger om anvendelse af stofseler efter servicelovens § 128 hører ikke under den faktiske udførelse af sociale opgaver. Beslutningen om at iværksætte disse indgreb skal derfor altid træffes af den ansvarlige myndighed, det vil sige kommunalbestyrelsen, efter anmodning fra det personale, der har umiddelbar berøring med den pågældende.

Det fremgår af servicelovens § 128, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode beskyttelsesmidler i form af fastspænding med stofseler kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. I § 8, stk. 2, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter service-

loven er det fastsat, at revurdering senest skal ske 18 måneder efter kommunalbestyrelsens afgørelse.

Der er ikke i serviceloven eller det vejledende materiale til serviceloven beskrevet særlige sikkerhedskrav eller procedurer i forbindelse med anvendelse af stofsele efter servicelovens § 128. Det er således den enkelte kommune, der må påse, at stofsele efter en faglig vurdering er sikkerhedsmæssige forsvarlige for borgeren og at der føres det rette tilsyn.

Der udarbejdes ikke nationale statistikker om kommunernes anvendelse af fastspænding med stofsele.

Efter servicelovens § 136 skal magtanvendelse efter servicelovens § 128 registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet.

Hvis borgeren ikke samtykker i anvendelsen af fastspænding med stofsele efter servicelovens § 128 er der tale om magtanvendelse, der har karakter af administrativ frihedsberøvelse.

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold er ikke bekendt med andre dødsfald efter anvendelse af stofsele, som er sket som led i udførelsen af opgaver efter serviceloven, end dødsfaldet på plejehjemmet Lollandshus i Aalborg, som der refereres til i spørgsmålet.

Manu Sareen

/ Eva Pedersen